

Dopis z Moravy

(od redakce časopisu Pokrok)

Moravští socialisté

Když jsem pobal dopisovat z Moravy do tohoto listu, umístil jsem si, to dříve, než přikročím k dopisování denních událostí, vysvětlím americkým Čechům význam moravských stran, že podáme hlavní půhorysy celé budovy a že poskytnu situaci obrázky, aby onen, jenž do našich zapletených moravských poměrů zasvěcen není, těmito pomockami na byl jakéhosi ponětí, jak to asi u nás na Moravě v nynější době dopadá. Dříve o nás Moravanech jak v Čechách, tak v ostatní málo věděli. Co o nás znali, dá se ležet vypočítati. Byl to v přední řadě sv. Cyril a Metoděj, jež byli světu jako moravští specialisté známi. Po nich známosti nabyl starý Svatopluk, jenž ve své kašmírovské moudrosti nabízel synům lámatí ony historické pruhy. Třetí obrázec je neúspěšná vytrvalost moravských bojovníků na bělohorském bojišti. K tomuto se připojuje znalost o moravském původu arcibiskupa Palačického, českého to našeho Washingtona. Co se našich novějších politických snah dotýče, i tyto byly kromě Moravy málo známy. K jich vysvětlení nepřispěly ani moravští političtí separatisté, ani česká žurnalistika jak z Moravy tak i z Čech. V Čechách nevěděli až do posledního času, kdož jsme a kamž směřujeme. Samy "Národní Listy" ještě lonského roku tapaly v Moravě ve tmách. Tato tma ustoupila v novějším času jakémusi pološeru, jež není tmou ani světlem. Národní Listy poslaly do Brna žurnalistu Jonáše, jenž dříve v Plzni pracoval. Týž jakživ ani v Brně, ani vůbec na Moravě nebyl; neznal o nás nic a nevěděl o nás pověděti ani nic dobrého, ani nic zlého. Čekáme až nás pozná, což může asi dlouho trvat v tom našem tak nádhavkovém elektrickém věku. Až jednou "Národní Listy" poznají, že rubrika moravská v jich listě vyžaduje buď doplnění, neb celé změny, pak se musejí obrátit na novináře moravské. Vedle znalosti moravských poměrů naleznou tyto přednost tu, že mohou jako rodáci moravští chyby moravské vytýkati, aniž by jim to zazlíváno bylo.

Po krátkém tomto úvodě přistupuje k vlastnímu předmětu tohoto dopisu totiž k vylíčení strany socialistů moravských. — Socialisté moravští jsou článkem mocného řetězu, jenž veškeré kulturní kraje celého světa obemývá. Mezinárodní toto sdružení nemá sobě nic rovného a podobného, leč že by se nějaká podoba sociálních snah v pořádek starokřesťanského života viděla. Složené strany socialistů moravských v ohledu národnostním je příznivější než v ostatních stranách a stavech moravských. Dělník na Moravě je o svých sedmi osminách národností české. Jedna osmina socialistů moravských je německá a obmezuje se na místa, kde moravský Němec je domovem. Do těchto německých míst přistěhoval se český dělník buď z Moravy neb z Čech, tak že německé původní ráz živlem českým utrpěl. Poněvadž však moravští Němci nemají žádného fenešního neb továrního dorostu, zůstal český kraj co do národnosti ze strany dělnictva neporusen. Hlavní sídlo moravských socialistů jak českých, tak německých, je v Brně. Dělnictvo německé je však tak nepatrné, že vždy jen české dělnictvo z Moravy na zřeteli máme. Mezinárodní směr socialistický nezná žádné národnosti. To noviny socialistů moravských a zvláště hlavní jejich listy všeobecného směru jak "Rovnost" v Brně tak "Hlas Lidu" v Prostějově naskly. V Prostějově

ověděl socialisté tuto mezinárodní zásadu tím, když kdysi při obecních volbách svou vlastní kandidátní listinu pro třetí sbor sestavili. Váš ačkoliv socialisty národnost je za nic považována, jsou přece ve skutečnosti čestí socialisté na Moravě nejlepšími národovci, ať sami to ve veřejnosti doznati nechtějí. Český dělník na Moravě má svou českou socialistickou literaturu, dělník moravský má své spolky, kde vše vyjednává jen po česku. Před soudy brněnskými je bájevo byti a myšlenka moravských socialistů jen po česku. Kdyby nebylo v Brně dělníka, nebylo by tu i český a české národní divadlo hrálo by před tuctem brněnských oportunistů a před ostatními přázdnotnými lavicemi.

V Brně vychází většina povšechných a odborných socialistických listů. V čísle 21 na Jansově, tedy ve středu továren a v srdci dělnického života nachází se melnická chaloupka, obklopená vysokými moderními domy. Ze z tohoto domku vychází moc a síla každého dělnického hnutí. Zde je usnášeno, bude-li stávka neb ne. Z domku na Jansově jsou vysílány rozkazy po celé Moravě a z tohoto malého domku vystupují apoštolo novodobého křesťanství, aby roznášeli po Moravě evangelium a slovo pravdy. Jděte na Josefův a navštívte redakci Rovnosti, Červánků a jiných listů! Vstupujete po schodech jako do nějakého sklípku. Jste v malém pokoji, jehožto okno sahá až k samému chodníku na ulici. V pokoji jsou dva stoly. U jednoho sedí vůdce moravských socialistů, soudruh Hybeš, dříve pekař, nyní redaktor Rovnosti a duše celého dělnictva moravského. Hybeš je dobrý řečník a jediný z vůdců socialistů, jenž ovládá většinu slovem a písmem; je asi 40 roků starý, slušného zevnějšku a nosí brýle jako nějaký doktor. U druhého stolu sedí soudruh Brian rodem Čech, jako předešlý redaktor Hybeš, v stejném stáří s tímto a rovněž s brýlemi, jakožto příznakem učenosti a krátkého zraku. Byl jsem přítomen v jistém moravském městě mnohé přednáše v dělnickém tanním spolku. Připomínám si přednášku Buriánovu o ženě. Obsah této přednášky byl snad čerpán z Beblovy knihy o témž předmětu. Přítomné ženy dělníků slyšíce tklivá slova nadšeného apoštola a naslouchajíce slovům bídy a útrap, ponížení a odstrku hlasitě plakaly a štkaly. Redaktor Hybeš ve svých spolkových a veřejných řečech je věcnější, jeho soudruh Burián však tklivější a dojímavější. Jakožto spolupracovníci a činní adjutanti obou dělnických generálů je několik mladších bývalých dělníků, z nichž se stali politikáři, agitátoři, organizátoři a liberáli tak zejména Komprda a Čermák, oba příčinliví, nadšení a vytrvalí muži.

Brněnská "Rovnost" je list zásad čistě sociálně-demokratických, vychází dvakrát za měsíc a je doplňován atheistickými "Červánky", které též dvakrát za měsíc vychází. Oba společné listy mají přes tři tisíce odběratelů. Je to počet, jež jiný list na Moravě nemá. Rovnost je rázu povšechně dělnického, hlásá myšlenku dělnickou se vši neohrožeností a povznáší stav, jemuž se věnuje hmotně i mravně. Bezpráví v brněnských továrnách, křiklavé neřesti a nemravné útoky na bezbranné fabričné dívky, byly vždy Rovností odhalovány a v novějším čase zanikly zcela, neb lidské bestie mají strach před zákonem a před veřejností. — Rovnost jak všechny listy jen výhradně jednoho stavu trpí jednotvárností. Socialismus a celá sociální literatura považuje pole dělnické za svou doménu. Kromě dělníka nemá k dělníku nikdo prý veřejně mluvit a jen dělník smí jedině poskytovat duševní stravu svým spolu-

dělníkům. Jak jen vyučený kven může zhotovit dobrou botu a vyučený krejčí dobrý kabát tak jen vyskočený a učení muž dovede psáti fádny články a dobrou knihu. A zvláště dělník, protože čítává málo, proto má čtati věci výborné. Dělnická strana jak strana klerikální upadla v tu chybu, že odporuje svému čtenářstvu čtati jen to, co má její cejch. V ohledu jakostním mají však klerikálové tu výhodu, že jejich spisy složené jsou od lidí písmo a věd znalých, totiž od kněží jako lidí vyskolených. Druhá chyba socialistů rakouských a socialistů moravských je ta, že obmezují ruch sociální na jediné své dělnické přívržence a to z většiny dílu na dělníky tovární. Pomocník řemeslníků a velká síla pracovních při hospodářství jsou ruchem socialistů nekontati, nemluví ani o stavech jiných jak rolníků, úředníků, lékařů, učitelů, právníků, průmyslníků a jiných, kteří z hnutí socialistického jsou přímo vyloučeni. Tato obmezenost socialismu ze strany vůdců kruhů jen na sebe a stav dělnický není nic jiného než kastovníctví, jednostranná uzavřenost a sobeckost, což vše jen v zápatí může mti strnulost a bezvýslednost.

O Bohemian Voice piší Nár. Listy pražské: O návrhu mladočeských poslancův na radě říšské na zavedení všeobecného práva hlasovacího vyjadřuje se americký "The Bohemian Voice" velmi sympatickým, ano vřelým způsobem, při čemž zve mladočeskou stranu nejkročiřejší stranou v Rakousku. Vykládá prospěch, jehož by Slované z provedení návrhu toho nabyli i odsuzuje perným způsobem nynější pověstnou "volební geometrii" v Rakousku a poměry zdejší vůbec, a to misty způsobem tak břitkým, že ohledy tiskové nedovolují nám ani tuto kritiku otisknouti. "Jsou ovšem ještě přemnozí lidé v Rakousku — mfní "B. V." — kteří soudí, že kníže Schwarzenberg má nárok na větš politické práva než jeho kočí. Takým výrokem proslavil se dle "B. V." i dr. Žáček, jemuž tento list doporučuje návštěvu Ameriky, kdež mohl by se mnohemu ještě in rebus politikou doučiti, kdež byv. poddaní rakouští, jimž v Rakousku volební právo pro nedostatečné jmění bylo upřeno, náležel dnes právě mezi nejbystřejší a politicky nejintelligentnější voličstvo. Krom toho i toto 9. číslo zmíněného časopisu přináší celou řadu článků, v nichž vše ujmá se před angloamerickým obecnstvem snah našich. Tak zvláště články "O civilizaci a Slovanstvu," "O hospodářském úpadku obyvatelstva v Rakousku," "O mystickém svatém (o Janu Nepomuckém)," "O národopisné výstavě v Praze" atd. Dále překlad jedné z Heritesových povídek satyrických. V čele přináší čfelo toto zadržilo podobiznu Boženy Němcové se životopisem. Doporučujeme českému čtenářstvu měsíčník ten opět co nejvřeleji.

Zkuste to nyní.
Nepode vás to nic státi a ještě udělá vám to dobře, máte-li kašel, nastuzení aneb jakoukoliv nemoc krční, přesni neb plícní. Dr. King's New Discovery proti suchotinnám, kašli a nastuzení nám jest zaručen poskytnouti slova aneb se píše v trati. Třetí článkem sledují ho byti tím pravým lékem a jeho užíváním dosahují rychlého a spíšeho pozdravení. Zkuste lahve na zkoušku na naši vřelu a přesvědčte se sami, jak dobron věci jest. Lahve na zkoušku zdarma u Goodman & Co., lékárníků v Omaze. Velké lahve za 50c. a \$1.00.

Seznam knih
na skladě v knihkupectví Pokroku Západu, zábavných, poučných, školních, divadelních a jiných, jakož i knih vydaných vlastním nákladem, zašle se ochotně na požádání zdarma. Pište jednoduše na **POKROK ZAPADU, OMAHA NEB.**

DRŽÍTE JEJ VE SVÉ DOMÁCNOŠ
Perry Davis
PAIN KILLER
Vyléčí křeče, koliku, cholera, morbus a nepořádky střev.
Cena 25 centů, 50 centů, a \$1.00 la

Pro dobu trvání Světové Výstavy
V CHICAGO.
zaříditi náležející prostranný, pohodlný a dobře upravený dům — pod názvem —

"COLUMBUS HOUSE"
na rohu Desplaines a záp. 12. ul.
kterémž se nalezá též stravní dům, pro návštěvníky světové výstavy z venkova. Místnosti jsou čisté a opatřené 150ti postelí, nalezá též holřna, koupelna, prádelna atd. V restauraci poslouží se těmi chutnějšími pokrmy a nápoji a každému hostu je na vůli ponechán buď jen noclehovati aneb i též jídla bráti. Ceny za byt neb stravu mírné.
"Columbus House" nalezá se blže tiskárny "Svornosti" a "Amerikána", jest na nejpříhodnějším místě pro návštěvu světové výstavy kož i do středu české čtvrti v Chicagu. Dům tento zařizen na pobyt mnoha českých rodáků a Národního Výboru hlavně pro naše kraj aby přijetím do města nepadli do rukou rozličných sejdřfů a měli tu onu dobu řádný domov. Poněvadž lze očekávati velký počet návštěvk, jest třeba, aby krajani, kteří hodlají zavřtati na výstavu, záhy nižepsaných přifalšili dopisem a takto si místo zajistili.
FR. BERKA, majitel restaurantu a hostince,
A. D. SCHWARZ, majitel domu Columbus House
213—215 W. 12th St., Chicago, I.

ČESKÁ PIVOVARNICKÁ SPO
Jediný to ryze český pivovar v Chicagu, nabízí etěným krajanům a zejména hostinským ve Spojených Státech, ve velkém
PRAVÉ : ČESKÉ : PIVO
VYRÁBĚNÉ
z českého chmele a nejlepšího sladu, které jest nejzdravější a nejlepší v

Kdo je pije jednou, chce je piti stále a žádné jiné mu více nepotřebuje. Laskavě objednávký své adresujte:
Bohemian Brewing Co. of Chicago,
684—706 Blue Island Ave., Chicago
Pan W. J. BULIN, z Milligan, Neb., jest našim českým jednatel pro Nebrasku.
U světové výstavy v Chicagu čepuje se naše pivo v hotelu p. J. K. Dlouhého na 67. blže Stony Island Ave.

Hambursko-Amer. akciová paropl. sp
Přeplavní ceny
Po parolodích expresních nejrychlejší jízda přes moře za pět dní 21
Z Hamburku do New Yorku pouze \$30.00
Po parolodích pravidelných \$27.50
Po parolodích Union linie \$25.00
Po parolodích Baltické linie \$25.00
Po parolodích Baltimorské linie \$25.00
Ohledně přeplavu hlaste se u

HAMBURG-AMERICAN LIN
37 Broadway, | generální úřadovny | 125 LaSalle St.,
NEW YORK | společnosti | CHICAGO
— Říditel čes. oddělení —
J. F. Vosatka, 37 Broadway, — — New York
Arthur Perry. H. L. Dennis, prodáváč praas. W. J. Perry, prodáváč

PERRY BROTHERS & CO.
komissionáři pro prodej dobytka.
Pokoje 111 a 113 Exchange Bld'g. — Union Stocky
South Omaha, Neb.
Dotazy písemní zodpovídáme ochotně a neodkladně.
Zprávy třiná poštou neb telegraficky podáme | Objednávký na koupi dobytka k chovu |
(470) | dle přání. | mení dochází zvláštní pozorností